

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни
для підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавр**

за напрямом підготовки (6.030102) Психологія

галузі знань (0301) Соціально-політичні науки

**Київ
2017 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ятчук Марія Сергіївна, старший викладач кафедри практичної психології,
кандидат психологічних наук

Обговорено та схвалено вченою радою Інституту кримінально-виконавчої
служби

_____._____.2017 року, протокол №_____

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Основи психотерапії» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямом підготовки 6.030102 «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження основних наукових концепцій психотерапії та психокорекції.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, вікова психологія, експериментальна психологія, психофізіологія, історія психології, психодіагностика..

Забезпечувані дисципліни: патопсихологія, клінічна психологія, юридична психологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Теоретичні засади психотерапії.
2. Психотерапевтичні дії.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психотерапії» є засвоєння сучасних уявлень про наукові концепції психотерапії та психокорекції та використання їх на практиці.

1.2. Завданнями вивчення дисципліни «Основи психотерапії» є

- оволодіння основними поняттями психотерапії;
- орієнтація в наукових концепціях психотерапії та психологічної корекції;
- формування уміння правильно ставити й вирішувати практичні завдання надання психологічної допомоги та психологічного супроводу клієнтів;
- розширення наукового кругозору та підвищення психологічної культури, формування високої мотивації до освоєння теорії психотерапії та психокорекції.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- специфіку, історію становлення та основні методи психотерапії як окремої галузі психологічного знання;
- змістові характеристики основних підходів у психотерапії;
- загальні фактори психотерапевтичної дії;
- критерії оцінки ефективності психотерапевтичного процесу;

вміти:

- проектувати прийоми психологічного впливу і допомоги особистості, які сприяють розвитку особистості, а також компенсації та корекції відхилень у її розвитку;
- застосовувати методи, методики оцінки ефективності групових форм психологічної роботи та оцінки (самооцінки) впливу особистості психолога на груповий процес;
- застосовувати вимоги професійної етики до роботи з групами різної спрямованості;
- використовувати отримані знання, навички та вміння у практичній і

дослідницької діяльності;

- аналізувати конкретні запити клієнтів, переформулювати їх в психотерапевтичну задачу та формулювати психотерапевтичні гіпотези;
- застосовувати знання про індивідуально-психологічні відмінності особистості у практиці психотерапевтичної роботи.

На вивчення навчальної дисципліни «Основи психотерапії» заплановано 54 годин 1,5 кредити ECTS.

2. Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади психотерапії

Тема 1. Предмет і завдання психотерапії

Становлення психотерапії. Донауковий (охоплює тисячоліття) і науковий (XIX-XX століття) періоди у історії психотерапії. Психодинамічні теорії (З. Фрейд). Поведінкова терапія (Б. Скіннер). Когнітивна терапія (А. Бек). Гуманістична психотерапія (К. Роджерс). Цілі, завдання, методи психотерапії. Психотерапевтичні напрями: психоаналіз, біхевіоризм, екзистенційно-гуманістичний. Методи психотерапії: раціональна психотерапія, групова психотерапія, ігрова психотерапія тощо. Принципи вибору методу психотерапії в залежності від захворювання. Етапи психотерапевтичного процесу.

Тема 2. Психоаналіз як теоретична основа психотерапії

Психоаналітична теорія З. Фрейда. Поділ психіки людини на свідоме, перед свідоме і несвідоме. Структура особистості за З. Фрейдом: Ід, Его, Супер-Его. Психосексуальні стадії розвитку особистості. Основні інстинкти поведінки людини. Вчення про тривогу у психоаналізі. Типи тривоги: реалістична, невротична, моральна. Захисні механізми Его: витіснення, проекція, заміщення, раціоналізація, реактивне утворення, регресія, сублімація, заперечення. Вчення про невроз у психоаналізі.

Тема 3. Гештальт-терапія

Ф. Перлз та його вплив на розвиток гештальт-терапії. Теоретичні засади гештальт-терапії. Основні положення гештальт-терапії. Основні поняття гештальт-терапії: фігура і фон, усвідомлення і зосередження на сучасному, полярність, захисні функції, зрілість. Захисні механізми у гештальт-терапії. Основні форми, що найчастіше зустрічаються, порушень між людиною та оточенням: інтроекція, проекція, ретрофлексія, дефлексія, злиття. Вчення про невроз у гештальт-психології. Основні принципи гештальт-терапії: «Я-Ти», «що і як», «тут і тепер». Основні процедури, які використовуються в роботі гештальт-груп: розширення усвідомлення, інтеграція протилежностей; посилення уваги до почуттів; робота з мріями; прийняття відповідальності на себе; подолання опору та інші.

Тема 4. Арт-терапія в теорії та практиці психотерапії

Теоретичні основи арт-терапії. Механізм дії арт-терапії: активна і пасивна арт-терапія. Завдання арт-терапії. Корекційні можливості арт-терапії. Показання до застосування арт-терапії. Види арт-терапії: казкотерапія, музична терапія, ізотерапія, ігрова терапія, піскова терапія. Казкотерапія. Принципи казкотерапії.

Сутнісна основа казки. Бібліотерапія: суть, особливості застосування. Музична терапія. Показання до застосування музикотерапії. Класифікація музикотерапії: клінічна, експериментальна, інтегративна, фонова, тематична. Ізотерапія. Етапи ізотерапії. Ігрова терапія. Особливості гри. Завдання ігрової терапії. Механізм психокорекційного впливу. Можливості ігрової терапії. Піскова терапія. Завдання піскової терапії. Механізм психокорекційного впливу. Можливості піскової терапії. Процес піскової терапії.

Розділ 2. Психотерапевтичні дії

Тема 1. Нейролінгвістичне програмування в психотерапії

Нейролінгвістичне програмування (НЛП). Теоретичні основи НЛП. Фундаментальні принципи НЛП: люди ніколи не можуть досягти всієї повноти дійсності, життя і свідомість є системними процесами. Індивідуальні моделі світу. Методи моделювання в НЛП. Процеси побудови мовного опису світу: генералізація, спотворення, опущення частини інформації. Поняття про репрезентативні системи. Візуальні слова, візуальні вирази, аудіальні слова, аудіальні вирази, кінестетичні слова, кінестетичні вирази. Місце НЛП у психотерапії.

Тема 2. Основи когнітивної та поведінкової терапії

Біхевіоризм як теоретична основа поведінкової та когнітивної психотерапії. Класичне обумовлення та оперантне обумовлення. Методичний біхевіоризм (Е. Торндайк, І. Сеченов, І. Павлов). Поведінкова терапія. Історія розвитку когнітивно-поведінкової терапії. Когнітивна психотерапія Дж. Вольпе. Рационально-емоційна терапія А. Елліса. Когнітивна терапія А. Бека.

Тема 3. Методи аутогенної релаксації та їх застосування в психотерапії

Поняття саморегуляції та аутогенної релаксації. Застосування релаксаційних методів. Типи проявів небажаних побічних ефектів при навчанні поведінковій релаксації (Дж. Еверлі, Р. Розенфельд): втрата контакту з реальністю, реакції на лікарські препарати, панічний стан, передчасне вивільнення витіснених уявлень, надмірне зниження рівня психофізіологічного функціонування. Методи аутогенної релаксації: нервово-м'язова релаксація, медитація, аутогенне тренування, різні форми біологічного зворотного зв'язку. Нижча та вища ступінь аутогенного тренування (І. Шульц).

Тема 4. Анімалотерапія

Анімалотерапія. Історія розвитку анімалотерапії. Функції анімалотерапії: психофізіологічна, психотерапевтична, реабілітаційна, самореалізація, спілкування. Показання до анімалотерапії та очікувані ефекти. Методики дельфінотерапії, іпотерапії, фелінотерапії, каністерапії та ін. Особливості підготовки анімалотерапевта.